ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

[illegible]

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/294
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އަޙްމަދު ރިޔާޟް/ [illegible]، ހއ.އިހަވަންދޫ
- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް: ޙަސަން [illegible]/ [illegible]
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާއި މެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޤު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ނިންމި ތާރީޚު: 28 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1444
24 އޮކްޓޫބަރު 2022

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

08 ޝައްވާލް 1440

11 ޖޫން 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 3625/Cv-C/2018
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާއި [illegible] ޚިލާފު އުފެދިގެން [illegible] މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 28 އޮގަސްޓް 2018
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 17 މާރިޗު 2019

މަދަނީ- އެއްބަސްވުމާއި [illegible] ޚިލާފު އުފެދިގެން [illegible] މައްސަލަ- އެއްބަސްވުމުގައިވާ މާއްދާއެއް ތަންފީޛުކުރަން ނުޖެހޭނެކަމަށް މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރު ނިންމުން- އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލަތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible]

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު:

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3625/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހ.[illegible]/ އާޒިޔާބާނު، އަޙްމަދު ރިޔާޝް[1] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވަނީ، ގ.މޫންބީމް/ ހަސަން އިބްރާހީމް[2] އެވެ.

ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް

2. ސިވިލް ކޯޓުން އަޙްމަދު ރިޔާޝް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާފޯމުގައި މައްސަލާގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތުން ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަކީ:

2.1 ގ.މޫންބީމް/ ހަސަން އިބްރާހީމް ވިޔަފާރިއެއް ކުރުމަށް މާލީ އެހީތެރިކަމަށް އެދުމުން، ހ.[illegible]/ އާޒިޔާބާނު، އަޙްމަދު ރިޔާޝް އާއި އެކަން ކޮންޓްރެކްޓުގެ ގެސްޓްހައުސް، ފައިނޭންސް ކޮންޓްރެކްޓުގައި މާލީ އިންވެސްޓްމަންޓް ދިނުމަށް ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެ 2016 ސެޕްޓެމްބަރު 02 ވަނަ ދުވަހު ގ.މޫންބީމް/ ހަސަން އިބްރާހީމް އާއި ހ.[illegible]/ އާޒިޔާބާނު، އަޙްމަދު ރިޔާޝް އާ ދެމެދު އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ.

2.2 އެއްބަސްވުމުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] ގެސްޓްހައުސްތަކާއި ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސް ކޮންޓްރެކްޓުގެ ގޮތުން 120,000.00ރ. (އެއްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ) އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމުން ވަގުތު ހަސަން އިބްރާހީމަށް އަޙްމަދު ރިޔާޝް ދީފައެވެ.

---

[1] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A161670

[2] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A066921

2.3 އެއްބަސްވުމުގެ 6.1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، އިސްވެ ބުނެވުނު 120,000.00ރ (އެއްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ)، 2016 ޑިސެމްބަރު 02 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އަޙްމަދު ރިޔާޝްއަށް އަނބުރާ ދޭންޖެހޭނެއެވެ. އަދި އެ ތާރީޚުގައި ފައިސާ އަނބުރާ ނުދެއްކިއްޖެނަމަ، ފައިސާ ނުދައްކާ ލަސްވާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް 700.00ރ (ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ގެ ޖޫރިމަނާއެއް ދައްކަންޖެހޭ ކަމަށް އެއްބަސްވުމުގެ 6.2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

2.4 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދޭންޖެހޭ އެއްވެސް ފައިސާއެއް ނުދެވި ވަކި ކުރުމަށް ވިޔަފާރިއަށް ގެއްލުންވެގެން ނުވަތަ އެހެނިހެން އެއްވެސް ސަބަބަކާ ހުރެ ކަމަށް ބުނުމުގެ ހައްޤު ދަޢުވާކުރަން [illegible] އެއްވެސް ސަބަބަކާ [illegible] ދޭންޖެހޭނެކަމަށް އެއްބަސްވުމުގެ 8.3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

3. ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ހަސަން އިބްރާހީމް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާތީކަމަށް ބުނެ އަޙްމަދު ރިޔާޝް ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރައްވައެވެ. މިގޮތުން އެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރުމުން އެ ކޯޓުން ކުރި ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ހައިކޯޓުން [illegible].

ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރި ގޮތް

4. އަޙްމަދު ރިޔާޝްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"މިމައްސަލައިގައި، ގ.[illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް ވިޔަފާރިއަށް ކުރުމަށް މާލޭ [illegible] އަޙްމަދު ރިޔާޝް [illegible] 2016 ވަނަ އަހަރު 02 [illegible] އެއްބަސްވުމާ [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަޙްމަދު ރިޔާޝް [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ގ.[illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

މިފަދައިންނެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމް

5. ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކޮށްފައިވަނީ:

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ގ.[illegible] ހަސަން އިބްރާހީމާއި ސ.ހިތަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދެމެދު 02 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ވަނަ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގ.[illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ރުފިޔާ -/120,000 (އެއްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] -/120,000 (އެއްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ) އާއި [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] -/30,000 (ތިރީސްހާސް ރުފިޔާ) އާއި [illegible] -/150,000 (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ)އަކީ

[illegible] [illegible] [illegible] ރުފިޔާ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A161670)އަށް ގ.[illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17 [illegible] 2019 [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] 02 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި

[illegible] -/150,000 (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) ސިވިލް ކޯޓަށް [illegible] [illegible] ގ.[illegible]

ހަސަން އިބްރާހީމް (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A066921) އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ހުކުމްކުރީމެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފުގައި ހުށަހެޅުނު ނުކުތާތައް

6. އިސްތިއުނާފުކުރާ އަޙްމަދު ޝިޔާމްގެ ވަކީލުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅާ އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދެއްކުމުގައެވެ. އެގޮތުން، ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

6.1 ދަޢުވާގައި [illegible] [illegible] [illegible] އިންސްޓޯލް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާ؛ އާއި

6.2 [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކަންކަން

ދަޢުވާގައި [illegible] [illegible] [illegible] އިންސްޓޯލް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާ

7. "ފައިނޭންސް ކޮންޓްރެކްޓާއި، ވިޔަފާރީ ހިންގާ މުއްދަތުގައި [illegible] އިންސްޓޯލް އެއް ދިނުމަށް ވާ އެއްބަސްވުން" މި ނަމުގައި އަޙްމަދު ޝިޔާމް އާއި [illegible] އިޔާޒާ ދުވަހު 02 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ، ޝަރީކުން އިންވެސްޓް ކުރަމުން ގެންދާ ނުވަތަ ކުރުމުން ގަސްތުކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރިއަށް [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible]، އެ ފައިސާއިން ވިޔަފާރިން ލިބޭ ފައިދާގައި [illegible] [illegible] ހިއްސާވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ 3،5،6،7 އަދި 8 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން [illegible]، އަދި އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރާ ހިނދު [illegible] [illegible]

ކުރަމުންގެންދާ ނުވަތަ ކުރަން ގަސްދުކުރާ ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސްކުރުމަށްޓަކައި، 120،000.00ރ. (އެއްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ) ދީފައިވާކަމާއި، މި ފައިސާއިން ކުރުވާ ވިޔަފާރިން ލިބޭ ފައިދާގެ ބާކީ އިންސްޓޯލްމަންޓްގެ ގޮތުގައި 120،000.00ރ. (އެއްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] ދޭންޖެހޭކަން ދެފަރާތުން ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ 4 (ހަތަރެއް) ވަނަ ނަންބަރުގައި، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ފައިސާއިން ވިޔަފާރިއެއް ކޮށްފައިވާކަން ނުވަތަ ވިޔަފާރިއެއްކޮށްގެން އެ [illegible] [illegible] އިޤްތިޞާދަށް ފައިސާ އެއްވެފައިވާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ޤާޟީ [illegible] ނެތި އެ އަދަދު [illegible] [illegible] ބަޔާން [illegible] ފާޅުން ގަސްދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

8. ފައިސާދީން އެދިފައިވާ، ދަޢުވާ އިޤުރާރުކޮށް [illegible] އެއްބަސްވެފައިވާ އާއި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ތަކައި ކުރިންވާއިރު، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ބާކީ އިންސްޓޯލް ދިނުމަށް ދަޢުވާ [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވިޔަފާރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވިޔަފާރިއެއް [illegible] [illegible] [illegible]، ވިޔަފާރިން ފައިދާއެއް ލިބިފައިވާކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި އެ ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

9. ދެފަރާތުގެ [illegible] ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބާކީ އިންސްޓޯލް [illegible] އެއްބަސްވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން [illegible] ފައިސާއިން ވިޔަފާރިކޮށް ފައިދާ [illegible] އެ ފައިދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާ އިންސްޓޯލް ފައިދާގެ އަދަދު ފިޔަވައި 30 [illegible] 2016 ގައި -/220,000ރ. (ދުއިލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާ) ގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] ދެފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާ ފައިސާ [illegible] [illegible] ދޭނެކަމުގެ [illegible] ދިނުމުގެ ގޮތުން [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މާލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] އެ އަދަދު ދިނުމުގެ ވިސްނުމުގައި [illegible] [illegible]، ދެފަރާތުން [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުން [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ދަރަނީގެ މުޢާމަލާތެއް ކަމުގައި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމު [illegible] [illegible] [illegible]

10. އެއްބަސްވުމުގެ 8.3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޭންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]
6 ގެ 91 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]

[illegible] އެ ވިޔަފާރިން ދިޔަ ފައިދާގައި ހިއްސާވުމަށް އެއްބަސްވުން ދަރަނިވެރި މުއްދަތުތަކެއްގައި ނުލިބޭނެކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރައްވާފައެވެ.

11. ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ސުޕްރީމް ކޯޓާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމާއި، ޖޫރިމަނާ ފައިސާއަކީ، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެ އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިއެއްގެ މައްޗަށް އަދާކުރުން ލާޒިމުވެގެންވާ އިލްތިޒާމެއް އަދާނުކުރުމުގެ ސަބަބުން އެ އިލްތިޒާމާއި އަދާކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި އަދާނުކުރާތީ ލަސްކުރުމުގެ ސަބަބުން އެއްބަސްވުމުގެ އަނެއް ބައިވެރިޔާއަށް ގެއްލޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުކަމާއި، މި ބަދަލު ވާޖިބުވަނީ ކުރިއާލައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދި އެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންގެ މެދުގައި އެއްބަސްވެވިފައިވާ ބަދަލުކަމަށްވާކަމާއި، އަދި އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންނަށް މި ބަދަލު ވަޒަންކޮށް މި ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތު ފުރިހަމަ އިލްތިޒާމު ދިނުމަށްވާކަމާއި، އަދި މި ބަދަލު ވާޖިބުވަނީ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އިލްތިޒާމު އަދާނުކުރުމުގެ ސަބަބުން ދިމާވާ ގެއްލުމުގެ މުނާސަބު ބަދަލުކަމަށްވާކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/16 ޤަޟިއްޔާ އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/HC-A/177 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމާއި އެ އުސޫލު މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކުރުމުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ފައިސާ ދައްކާގޮތަށް އެއްބަސްވެފައިވަނިކޮށް، އެއްބަސްވުމުގައިވާ މުއްދަތުގައި އެ ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާކަމާއި، މިފަދަ ހާލަތުގައި ނަގައިދެވޭނެ ބަދަލަކީ ކޮބައިކަން އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެއީ ލަސްވާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް -/700 ރ. (ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ގެ ރޭޓުން އަދަދު [illegible] ދިނުމަށްކަމާއި، މި ބަދަލަކީ މުއްދަތުގެ [illegible] މުނާސަބު ބަދަލެއްކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މި އުސޫލަށް [illegible]، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަރަނިވެރި އެއްބަސްވުމުގައިވާކަމުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަދަދު [illegible] [illegible] ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުތަކުން [illegible]

ނިންމުންތަކަށް ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ޢަމަލުކުރަމުން އައިސްފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފުވެގެން އަމާނާތު ޚިޔާނާތުގެ ޝަރީޢަތް ކުރަމުންދާތީއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ގޮތް

12. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ:

"އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ފެމިލީގައި ޤަރާރަށް ފަރާތް އާއި މެދު އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ހޯދުމުގެ ކަންކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޤަރާރު ބާޠިލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅުއްވާދެއްވުން، އަދި ޝަރީޢަތުގެ ޢަމަލުތަކާއި ގުޅޭގޮތުން ފަރާތް ކުރިމަތިވާ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ލިބެންޖެހޭ ޤަރާރު ފަރާތް ޢާއި މެދު އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ހޯދުމަށް ކަނޑައަޅުއްވާ ދެއްވުން އަދި ފަރާތް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ދިނުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމާއި ފަރާތުގެ މައްސަލަ އަލުން ކަނޑައަޅުއްވާދެއްވުން."[3]

މިފަދައިންނެވެ އެދިގެން ވެއެވެ.

13. މި ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، އަސްލަމު ހިޔާނާގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، ދަޢުވާލިބިފައިވާ ރިޢާޔަތްކޮށް، އަސްލަމު ހިޔާނާއަށް ލިބެން ގޮތުގަވެސް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށްވުރެ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ ގޮތަށް އެދެން ޖަހައި ލިބޭނެ ކުރިން ގޮތަކަށް މުއްސަނދި ނިންމައިދިނުމަށެވެ.[4]

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައިގަނޑު ކަންކަން

14. ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުން ގެނެސްދިނުމަށްފަހު، އަދި ފަރާތް ނަގައިދީ މިދާއިރާގެ ވަކިވެފައިން ދަށު ކޯޓުން ނަގާފައިވާ ފަރާތުގެ އިޖުރާއާތް ފަރާތް ދުވަސްތަކުގައި ގެންގުޅުއްވާފައިވާ ޙަސަން އިބްރާހީމް ހުށަހަޅައިފައިވާތީއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ދެފަރާތާ ގުޅުން ހުށަހަޅާފައިވާ ވަކިކަމެއް ނޫނެކޭވެސް ޙަސަން

---

[3] އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރު

[4] މިއީ 05 ޑިސެމްބަރު 2022 ގައި އޮތް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބުނުނު ގޮތް

އިމްރާންގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އޭގެ އިތުރުން، ދެފަރާތުން ވާހަކަ ދައްކައިގެން ކަންކަން ޙައްލުކުރުމަށް ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެފައިވެސް ވެއެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރާ ކަންކަން

ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

15. އިސްތިއުނާފީ ހުށަހަޅާ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދު އޮތް އެއްބަސްވުމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމަށެވެ. އެއާ ޚިލާފަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ދަޢުވާގައި ނަގާދިނުމަށް އެދިފައިވާ މާލީ އިންސާފު ނަގައިދިނުން ނުޖެހޭކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުން ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި ނިންމަވާފައެވެ.

16. ވަކި ކަމަކަށް ރިޢާޔަތް ކުރުން ގޯސްކަމަށް ބުނާ ބުނުމާއި ވަކި ކަމަކަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރާކަމަށް ބުނާ ބުނުމަކީ ދެކަމެއް ކަމުގައި އަހަރެން ދެކެމެވެ.

17. ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމް ކުރުމުގައި ދެފަރާތުގެ ދެމެދު އޮތް އެއްބަސްވުމުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވިނަމަވެސް، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު އޮތް އެއްބަސްވުމުން ސިވިލް ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަން ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ނިޔާއިން އެނގެއެވެ.[5]

18. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފީ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއަކީ ބަލައިގަނެވޭނެ ނުކުތާއެއް ކަމަށް އަހަރެން ނުދެކެމެވެ. ސަބަބަކީ، ރިޢާޔަތް ނުކުރިކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނާ އެއްބަސްވުމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަން ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތީއެވެ.

---

[5] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3625/Cv-C/2018 ގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ނިޔާގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ހ) އިން (ށ) އަށް، ނަންބަރު 3-5 އަށް

ދަޢުވާގެ ދަފުތަރުގައި ފާހަގަވާ އެއްބަސްވުމަކީ ދަރަނީގެ މުޢާމަލާތެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާ، ދައުވާގައި ހާމަވާނެ އުޞޫލެއް ވީނު ޤާނޫނާ ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގެ ފައިސާ ދަރަނިވެރިކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން ބުނެ ބުނުން

19. އިސްތިއުނާފީ ހުށަހަޅާ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ، ދަޢުވާގެ ދަފުތަރު ފާހަގަވާ އެއްބަސްވުމަކީ ދަރަނީގެ މުޢާމަލާތެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ދައުވާގައި ހާމަވާނެ އުޞޫލެއް ވީނު ޤާނޫނާ ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގެ ފައިސާ ދަރަނިވެރިކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށެވެ.

20. އެއްބަސްވުން ނުވަތަ އެއްބަސްވުމުގެ ވަކި މާއްދާއެއް ނުވަތަ މާއްދާތަކެއް ބާޠިލުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ ފަދަ ސަބަބެއް ނުވަތަ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، އެއްބަސްވުމުގައި އެދި ވަކި ގޮތަކަށް ލިޔުމުގައި ޝަރުޠުކޮށްފައިވާ އެ އެއްބަސްވުމެއް ނުވަތަ އެއްބަސްވުމުގެ ވަކި މާއްދާއެއް ނުވަތަ މާއްދާތަކެއް ބާޠިލުކުރުން ނޫންނަމަވެސް، އެ މުޢާމަލާތުގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތާއި ހަރަކާތް ފެންނަ ނުކުތާތަކުން ބަލައި، ފެންނަ ހަމަތަކުގެ މަތިން ނިންމުމުގެ އިޚްތިޔާރަކީ ކޯޓަށް ލިބިފައިވާ އިޚްތިޔާރެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ. ސަބަބަކީ، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ނުވަތަ އެއްބަސްވުމުގެ ވަކި މާއްދާއެއް ނުވަތަ މާއްދާތަކެއް ބާޠިލުކުރުން ހުށަހެޅި އެފަދަ ޙާލަތެއް ނުވަތަ ޙާލަތްތަކެއް އެޅުމާ ވަޒަންކުރަނީ ކޯޓުން ކަމުގައިވާތީއެވެ. މިސާލަކަށް ދަޢުވާއެއްގެ ދަފުތަރު އެއްބަސްވުމެއް އެޅި ނަމަވެސް އެ އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނާ ޚިލާފު އެއްބަސްވުމެއް ކަމުގައިވާނަމަ އެ އެއްބަސްވުމެއް ބާޠިލުކޮށް ނިންމުމަށް ކޯޓަށް ނިންމިދާނެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ.

21. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި އެ ކޯޓުން އެ އެއްބަސްވުމުގެ މާއްދާއެއް ބާޠިލުކޮށް ނުދީން ނިންމި ޤާނޫނީ އަސާސް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދީފައެވެ. އަދި ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް ހުރިހާވެސް 6 ގެ 91 ވަނަ މާއްދާކަން ސަބަބެއް ނިޔުނަމުގެ ދިރާސާ އަސާސެއްވެ.[6]

22. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ސަބަބުތަކަކީ އެ ނިންމި ނިންމުން ގޮތްތަކުން ޝަރުޢީ ކޯޓު ސަބަބުތަކެއް ނޫނެވެ. އަދިވެސް، އެ ފަރާތުގެ ސަބަބުތަކަކީ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ފަހުން ނަގާފައިވާ ގޮތަކަށް ބަލަން

---

[6] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3625/Cv-C/2018 ގެ ސިޔާދާގެ ސަބަބުތަށް ނިންމުމުގެ ދަލީލުގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ)، ސަފުހާ ނަންބަރު 3

ކުރާ [illegible] އެހެންކަމުން، މި ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ނުފެނެއެވެ.

ނިންމުން ފެންނަގޮތް

23. އެހެންކަމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ވައްތަރަށް މި އިސްތިއުނާފީ ދައުވާ ކުރިއަށް [illegible] [illegible]. ވީމާ، މި އިސްތިއުނާފީ ދައުވާ [illegible] ޚާރިޖުކުރަންޖެހޭކަމުގައި [illegible].

ފަރިޔާދު [illegible] [illegible] ބަޔާން:

24. ފަރިޔާދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާއީދު ކުރެއެވެ.

ފަރިޔާދު [illegible] [illegible] ބަޔާން:

25. ފަރިޔާދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާއީދު ކުރެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު [illegible]

26. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މި ޤަޟިއްޔާގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާ ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[7] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނޯޓިސް [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] ހައިކޯޓުން [illegible] ތާރީޚެވެ.[8] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[9]

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރިކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވިފައި ވުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3625/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށްޓަކައި ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ ކުރިއަށް ގެންދާނެ [illegible] ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ [illegible] ބާޠިލުކޮށް މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމްކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދު